

אָלָא הֶכִי הוּא וְדָאֵי, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ בְּחִיּוּבָא קָמִי
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַדְמֵיתָא, הוּא מְזֻלְזֵלָא וְתוּעֵבָה
 (תוּעֵבָתָא) קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אלא כך הוא ודאי כי כל אדם כאשר הוא
 חוטא לפני השי"ת בתחילה הוא מזולזל ותועבה לפניו. וּבִתְרַ דְּאִמְלָךְ וְתַב
 מַחֻוּבִיָּהּ, הַשְׁתָּא אִיהוּ אֲתִיּוּקָר מְנַרְמִיָּהּ וּכְאִשְׁרֵי הוּא שֶׁב
 בְּתוֹבָה מַחֻטָּאוּ אִז עֲכִשְׁוִי הוּא שְׁהוּא הַתִּיּוּקָר מֵעֲצָמוּ עַל יַדֵּי שַׁעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה. וְקוֹדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא קָאֲרִי עָלֶיָּהּ וְאָמַר וְהַקְבָּה קוֹרָא עֲלֵינוּ וְאֹמַר מֵאֲשֶׁר
 יִקְרָתָּ בְּעֵינַי נִכְבְּדָתָּ, אֶתְּ מְנַרְמָךְ יִקְרָתָּ אַתָּה מֵעֲצָמְךָ הַתִּיּוּקָרָת
 בבחירתך לשוב בתשובה.

אִין אַהֲבָה שְׁהַקְבָּה אוֹהֵב בְּעוֹלָם אֵלָא כְּמִי שֶׁשָׁב בְּתוֹבָה מַחֻטָּאוּ
 בְּעֵינַי נִכְבְּדָתָּ וְאֲנִי אֶהֱבֵתִיךָ. דְּהָא לִית רְחִימוּ
 לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַדִּי בַר נָשׁ בְּהָאֵי
 עֲלָמָא, אֵלָא בְּמֵאן דְּתַב מַחֻוּבִיָּהּ [ק] כִּי אִין אַהֲבָה שְׁהַקְבָּה אוֹהֵב

אור הרשב"י

אהוב ונחמד קרוב וידיד, וכן אתה מוצא
 שבלשון שהקב"ה מרחיק החוטאים בה מקרב
 את השבים בין יחיד בין רבים, שנאמר והיה
 במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר
 להם בני אל חי, ונאמר ביכניהו ברשעתו
 כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלה
 בימיו, אם יהיה כניהו בן יהויקים מלך יהודה
 חותם על יד ימיני וגו', וכיון ששב בגלותו

[ק] וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה
 (פ"ז ה"ו) גדולה תשובה שמקרבת את האדם
 לשכינה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך,
 ונאמר ולא שבתם עדי נאם ה', ונאמר אם
 תשוב ישראל נאם ה' אלי תשוב, כלומר אם
 תחזור בתשובה בי תדבק, התשובה מקרבת
 את הרחוקים, אמש היה זה שנאו לפני
 המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא

הלימוד היומי

בעולם אלא במי ששב בתשובה מחטאיו. **וְעַל דָּא** ועל כן אומר לו ה' **אֲנִי אֶהְבֶּתִיךָ. אֲבָל מָה אַעֲבִיד דְּהָא יְהִבִּית רְשׁוֹ לְחֻיָּא לְנִזְקָא. דָּא הוּא עֵיטָא** אבל מה אעשה שכבר נתתי רשות לנחש להזיק אותך אלא זהו העצה, **וְאַתָּן אָדָם תַּחְתִּיךָ** שהנחש יקח אותו לכופר ויניח לך. **מַאי אִיהוּ אָדָם דִּיהִב קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא תַּחֲוֹתִיה** מהו האדם שהוא נותן תחתיו **הָהוּא אָדָם דְּאַתִּי מַעֲמָא אַחֲרָא** אותו אדם שבא מעם אחר שהוא שייך לסט"א **דִּיהָהוּא חֻיָּא מְדִילִיה יִכּוּל, דְּכִתִּיב** שאז הנחש יאכל מלחמו שלו כמו שכתוב **וְאַתָּן אָדָם. אֵל תִּקְרִי אָדָם, אֲלָא אָדָם וּמָה שֶׁאֵמַר. וְלֹא־אֵמִים** תחת רגליך **דָּא הוּא לֹא מְלֵאם יֵאֲמִין, וְדָא זִרְעָא דְעֵשׂו דִּיהִיב תַּחֲוֹת נַפְשִׁיה** זהו עשיו שנאמר עליו ולאום מלאום יאמץ כי הוא נותן את זרעו של עשיו תחת נפשו של הבעל תשובה.

היהודי הנגזל קיבל עליו את הדין אך הצטער על הוריו הזקנים **אֲדַתְּוּ יִתְבִּי, הָא הָא יוֹדָאֵי דְנִזְוֹל הָהוּא גֹזֵי דְקַטְל חֻיָּא, אַתָּא בְּאִזְרְחָא לָאֵי וְעֵיף.** בעוד שהיו יושבים עבר שם בדרך היהודי שהגוי גזל לו את הארנק והיכה אותו והיה אותו יהודי צמא ועייף **וּמִגֹּזֵי תִקְיִפוּ דְשִׁמְשָׁא עָאֵל בְּהָהוּא חֶקֶל וְיִתִּיב תַּחֲוֹת אֵילָנָא**

אור הרשב"י

נאמר בזרובבל בנו ביום ההוא נאם ה' נאם ה' ושמתוך כחותם. צבאות אקחך זרובבל בן שאלתיאל עבדי

הלימוד היומי

חָדַד ומחמת חוזק השמש נכנס באותה השדה וישב תחת אילן אחד, **וְהָוּה מְתָרְעִים**
לְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּמְצַדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וְאָמַר והיה
 מתרעם לפני הקב"ה ומצדיק עליו את הדין וכך אמר. **מֵאַרְיֵה דְעֵלְמָא, גְּלוּי**
וְיָדוּעַ קַמָּךְ דִּיאָנָא לָא חֵיִשְׁנָא עָלֵי וְעַל גּוּפֵי וְעַל מְמוּנֵי
כְּלוּם, דִּהָא בְּדִינָא אֲתַעְבִּיד כָּל (מָה) **דִּיאֲתַעְבִּיד** רבונו של
 עולם גלוי וידוע לפניך שעל גופי ועל ממוני איני חושש כלל ואני יודע שכל מה שנעשה
 עימי היה בהשגחה פרטית ממך לסיבת עוונותי וברדין נעשה לי הכל. **אָבֵל אָבֵא**
וְאִימָא סְבִין אִית לִי דְלִית לִי בְמָה אַפְרָנִס לֹזֵן, וְעַל דָּא
חֵיִשְׁנָא אבל אבא ואמא זקנים יש לי שאין לי במה לפרנס אותם ועל זה אני חושש
 • וכואב כי נלקח ממני הממון ואין לי במה לפרנסם.

ויותר הצטער הנגזל שצרור של דינרים היה של עני שביתו מתחתנת

וְתוּ עַל כָּל דָּא ויותר מכל זה אני מצטער, **צְרוּרָא חֲדָא דְדִינְרִין**
דְּהָוה בְּהָהוּא אֲרֻנְקֵי דְחַד מְסַפְנָא לְמַעְבַּד חוּפָה
לְבַרְתִּיהּ עֲנִיָּא כי צרור אחד של דינרים שהיה באותו הארנק היה של עני אחד
 שצריך להכניס את ביתו העניה לחופה. **מָה אַעְבִּיד מֵאַרְיֵי דְעֵלְמָא, עַל**
דָּא כֵּאִיבָנָא בְּלִבָּאֵי יִתִּיר ומה אעשה רבונו של עולם על זה ליבי כואב
 • יותר.

היהודי הנגזל דרש הפסוק משפטי ה' אמת צדקו יחדיו על עצמו

בְּכַהֵן וְאָמַר בכה אותו בעל תשובה ואמר (תהלים קי"ט) **מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת**

צְדָקוֹ יַחְדָּיו. דִּינֵינִי דְמֵאֵרִי עֲלֵמָא, קְשׁוּט אִינוּן.

אִמָּאֵי אִינוּן קְשׁוּט, בְּגִין דְּצְדָקוֹ יַחְדָּיו דיני הקב"ה הם אמת ולמה

הם אמת לפי שצדקו יחדו, כלומר. **דִּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא דְּקֻדְשָׁא**

בְּרִידָּהּ הוּא בְּעֵי לְמַעַבְד (דִּינָא), כְּמַה מְאֵרִי תְרִיסִין קְיָיִמִין

מִהָאֵי סֶטֶר וּמִהָאֵי סֶטֶר וּמְצַדִּיקִין אֵלִין בְּאֵלִין וּמְגִיחִין

אֵלִין בְּאֵלִין שהרי בשעה שהקב"ה רוצה לעשות דין כמה בעלי מלחמה עומדים

מצד אחד לקטרג על האדם ומצד שני עומדים מלאכים להליץ עליו טוב ונלחמים אלו באלו

ולבסוף בהכרעת הדין מצדיקים אלו את אלו. **כִּיּוֹן דְּצְדָקוֹ אֵלִין בְּאֵלִין**

וְאִסְתַּכְּמִין בְּחֵדָּא, כְּרִין כיון שמצדיקים אלו את אלו ומסכימים כאחד

להכרעת הדין אז **מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת. אִימְתִי** מתי הם אמת כאשר **צְדָקוֹ**

יַחְדָּיו. כֹּד מְצַדִּיקֵי כָל בְּנֵי דִינָא לְעֵילָא. כאשר מצדיקים כל באי

בית הדין למעלה את הכרעת הדין **וְעַל דָּא מְאֵרִי דְּעֲלָמָא, עַל דָּא**

בְּכִינָא וְלֹא עַל דִּידִי ועל זה אין אני בוכה רבונו של עולם על צער גופי וממווני

שבודאי משפטיך צדקו וכולם הסכימו עליהם אבל אני בוכה על צערם של אבי ואימי ועל

צער העני שצריך להכניס את ביתו לחופה.